

Innst. S. nr. 256

(2008–2009)

Innstilling til Stortinget fra Stortingets presidentskap

Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i Stortingets forretningsorden (endringer i komitéstrukturen)

Til Stortinget

I denne innstillingen foreslås enkelte endringer i Stortingets komitéstruktur på bakgrunn av forslag fremmet av et utvalg nedsatt av Presidentskapet.

Hovedpunktene i forslagene er:

- økt adgang for partigruppene til å endre komitéplasseringen av sine medlemmer i løpet av stortingsperioden,
- alle partigrupper skal ha plikt til å ha medlemmer i kontroll- og konstitusjonskomiteen, men små grupper kan kreve at deres medlem i komiteen også blir medlem av en annen fagkomité,
- utenrikskomiteen og forsvarskomiteen slås sammen til én komité, og
- saker om valgreglene til Sametinget overføres til kontroll- og konstitusjonskomiteen.

SAMMENDRAG

Stortingets presidentskap besluttet 12. juni 2008 å nedsette et utvalg for å vurdere Stortingets komitéstruktur. Utvalget fikk følgende mandat:

"Utvalget skal vurdere om det er grunn til å foreta endringer i saksfordelingen mellom Stortingets fagkomiteer. Utvalget skal herunder drøfte endringer i komitéstrukturen som eventuelt kan bidra til øket deltakelse i Stortingets debatter.

Utvalget skal videre drøfte om eventuelle endringer i komitéstrukturen bør lede til endringer i komiteenes møtevirksomhet i forhold til avviklingen av

møtene i plenum. Det forutsettes at utvalget innhenter relevant informasjon om komitéordningene i andre lands parlamenter.

Dersom utvalget finner grunn til det, skal det utarbeide forslag til endringer i Stortingets forretningsorden som måtte følge av de nevnte vurderinger og drøftelser.

Utvalget avgir sin rapport til Presidentskapet innen 2. april 2009."

Stortingspresident Thorbjørn Jagland ble oppnevnt som leder av utvalget som før øvrig har bestått av stortingsrepresentantene Berit Brørby (Arbeiderpartiet), Øyvind Korsberg (Fremskrittspartiet), Per-Kristian Foss (Høyre), Ingebrigt S. Sørfonn (Kristelig Folkeparti), Rune Skjælaaen (Senterpartiet), Olav Gunnar Ballo (Sosialistisk Venstreparti) og Gunnar Kvassheim (Venstre).

Utvalgets innstilling følger som vedlegg til denne innstilling.

Utvalget anbefaler følgende endringer knyttet til Stortingets komitéstruktur, enten enstemmig eller basert på utvalgets flertall:

- Partigruppene gis økt adgang til å endre komitéplassering av sine medlemmer underveis i valgperioden
- Alle partigrupper skal ha et medlem i kontroll- og konstitusjonskomiteen, men grupper som ellers ikke er representert i alle komiteer, får rett til å kreve at dette medlemmet også kan være medlem i en av de andre fagkomiteene.
- Utenrikskomiteen og forsvarskomiteen slås sammen til en komité som betegnes utenriks- og forsvarskomiteen.
- Sammensetningen av den utvidede utenrikskomité endres som en konsekvens av dette slik at medlemmene vil bestå av medlemmene i utenriks- og forsvarskomiteen, stortingspresidenten,

parlamentariske ledere og eventuelt andre representanter som etter søknad fra gruppene har blitt oppnevnt som medlemmer. Komiteen endrer navn til den utvidede utenriks- og forsvarskomiteé.

- Saker om sivil beredskap overføres til justiskomiteen, mens rapporter fra Ombudsmannsnemnda for Forsvaret og Ombudsmannsnemnda for sivile vernepliktige overføres til kontroll- og konstitusjonskomiteen.
- Saker som gjelder reglene om valg til Sametinget overføres fra kommunal- og forvaltningskomiteen til kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Et mindretall i utvalget går ikke inn for å pålegge alle grupper å ha et medlem i kontroll- og konstitusjonskomiteen, men foreslår i stedet to alternative modeller der gruppene får adgang til å tiltre komiteens behandling av bestemte kontrollsaker og grunnlovssaker etter eget ønske. Det vises til utvalgets innstilling pkt. 4.3.

Utvalget har ellers drøftet om representantene generelt bør være medlemmer eller stedfortredere i flere komiteer samtidig, jf. utvalgets innstilling pkt. 4.1, behandlingen av Svalbardsaker, jf. utvalgets innstilling pkt. 4.5, beskrivelsen av transport og kommunikasjonskomiteens ansvarsområde, jf. utvalgets innstilling pkt. 4.7 og økt offentlighet rundt komitémøter, jf. utvalgets innstilling pkt. 4.8. Det er ikke flertall i utvalget for å foreslå endringer på disse områdene.

MERKNADER FRA PRESIDENTSKAPET

Endret sammensetning av komiteene i løpet av valgperioden

Presidentskapet er enig i at partigruppene på Stortinget bør få økt adgang til å foreslå endringer i sammensetningen av komiteene for så vidt gjelder egne medlemmer, og fremmer forslag til endring i Stortingets forretningsorden (FO) § 14 tredje ledd i tråd med dette.

Sammensetningen av kontroll- og konstitusjonskomiteen

Presidentskapets flertall, alle unntatt Carl I. Hagen og Inge Lønning, er enig i at alle partigrupper på Stortinget bør ha medlemmer i kontroll- og konstitusjonskomiteen, men slik at grupper som ikke har medlemmer i alle komiteer, kan kreve at vedkommende samtidig kan være medlem av en annen komité. Flertallet viser til begrunnelsen som er gitt av utvalgets flertall.

Uttrykket partigruppe skal forstås slik dette er definert i FO § 62. Flertallet peker for øvrig på at tidligere praksis med at alle grupper har medlemmer

i finanskomiteen, anses hensiktsmessig, og forutsettes videreført, men uten at dette nedfelles som en regel i forretningsordenen.

Det fremmes forslag om endringer i § 11 annet ledd i tråd med dette.

Presidentskapets medlem Carl I. Hagen viser til innvendingene mot flertallets forslag som fremgår av merknadene fra Øyvind Korsberg i utvalgets innstilling. Dette medlem går inn for at de små gruppene selv velger hvilke kontroll- eller grunnlovssaker de ønsker å følge i kontroll- og konstitusjonskomiteen dersom de ikke har et ordinært medlem i denne komiteen. Den som tiltre behandlingen av en sak vil ikke ha samme rettigheter som ordinære komitémedlemmer, men kan delta på komitémøter, høringer og befaringer. Vedkommende skal ikke kunne delta i voteringer i komiteen eller inngi merknader i komiteens innstilling.

Dette medlem foreslår et nytt tredje ledd i FO § 11 som fastsetter en ordning som nevnt.

Presidentskapets medlem Inge Lønning er enig i at små grupper som ikke alt har et medlem i kontroll- og konstitusjonskomiteen, bør få anledning til å delta i behandlingen av viktige kontrollsaker og i grunnlovssaker, men at de selv bør velge hvilke saker de skal tiltre behandlingen av. Dette medlem forutsetter at den som tiltre behandlingen i en sak, skal ha samme rettigheter som de ordinære komitémedlemmer. Det vises til begrunnelsen som fremgår av merknadene fra Per-Kristian Foss i utvalgets innstilling.

Dette medlem foreslår et nytt tredje ledd i FO § 11 i tråd med dette.

Sammenslåing av utenrikskomiteen og forsvarskomiteen

Presidentskapets flertall, alle unntatt Carl I. Hagen, er enig med utvalgets flertall i at det vil være hensiktsmessig å slå sammen forsvarskomiteen og utenrikskomiteen til én komité. Det vises til utvalgsflertallets begrunnelse. Som en konsekvens av dette foreslås saker om sivil beredskap overført til justiskomiteen, mens behandlingen av rapporten fra Ombudsmannsnemnda for Forsvaret legges til kontroll- og konstitusjonskomiteen. Det foreslås også i denne forbindelse at behandlingen av rapportene fra Ombudsmannsnemnda for sivile vernepliktige overføres fra justiskomiteen til kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Den nye komiteen får betegnelsen utenriks- og forsvarskomiteen, og den utvidede utenrikskomité endrer navn til den utvidede utenriks- og forsvarskomiteé. Den fullmakt forsvarskomiteen i dag har iht. FO § 12 annet ledd nr. 5 til å følge tiltak på det bered-

skapsmessige området, videreføres i en noe endret form. Flertallet er enig i at denne typen konsultasjoner nå mest hensiktsmessig kan ivaretas i den utvidede komité, og dette foreslås presisert i FO § 13 første ledd. Flertallet påpeker at man med "beredskapsmessige" spørsmål i § 13 fortsatt bare sikter til den militære beredskap.

Flertallet fremmer forslag til endringer i FO §§ 10, 12, 13 13 a og Reglementet for åpne kontrollhøringer § 2 i samsvar med dette.

Presidentskapets medlem Carl I. Hagen mener Stortinget bør videreføre den lange tradisjonen med en egen forsvarskomite og en egen utenrikskomité. Det vises til begrunnelsen som fremgår av merknadene fra Øyvind Korsberg i utvalgets innstilling.

Dette medlem vil derfor gå imot forslag til endringer i §§ 10, 13 og 13 a. Dette medlem støtter forslaget om at behandlingen av rapportene fra Ombudsmannsnemnda for Forsvaret og Ombudsmannsnemnda for sivile vernepliktige bør overføres til kontroll- og konstitusjonskomiteen, og vil derfor stemme for forslag til endring i § 12 nr. 9, men går imot de øvrige endringsforslag i § 12.

Behandling av valglovgivningen

Presidentskapets flertall, alle unntatt Carl I. Hagen, viser til at kontroll- og konstitusjonskomiteen i dag har ansvar for valglovgivningen, men at kommunal- og forvaltningskomiteen behandler reglene om valg til Sametinget. Flertallet går inn for at alle saker om valgeregler – også til Sametinget – skal behandles i kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Det fremmes forslag om endring i § 12 nr. 8 om kommunal- og forvaltningskomiteens ansvarsområde i samsvar med dette.

Presidentskapets medlem Carl I. Hagen går imot flertallets forslag og mener valgreglene til Sametinget fortsatt bør behandles av den komiteen som for øvrig behandler saker om samiske interesser. Det vises til merknadene fra Øyvind Korsberg i utvalgets innstilling.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Presidentskapets medlem Carl I. Hagen:

Forslag 1

I Stortingets forretningsorden gjøres følgende endring:

§ 11 nytt tredje ledd skal lyde:

Partigrupper som ikke har medlem i kontroll- og konstitusjonskomiteen, kan tiltre komiteens behandling av en angitt grunnlovssak eller kontrollsak etter å ha gitt melding om det til komiteen. Den som tiltre behandlingen av en sak har rett til å delta på komiteens møter, høringer og befaringer knyttet til den aktuelle saken, men kan ikke delta i avstemninger, eller fremsette merknader eller forslag i komiteens innstilling. I meldingen til komiteen oppgis hvilken representant som vil delta i behandlingen. Får representanten innvilget permisjon etter at melding er sendt, kan gruppen inngi ny melding om at en annen av gruppens medlemmer vil tiltre saken.

Forslag fra Presidentskapets medlem Inge Lønning:

Forslag 2

I Stortingets forretningsorden gjøres følgende endring:

§ 11 nytt tredje ledd skal lyde:

Partigrupper som ikke har medlem i kontroll- og konstitusjonskomiteen, kan tiltre komiteens behandling av en angitt grunnlovssak eller kontrollsak en uke etter at det er gitt melding til Presidentskapet om tiltredelsen. Den som tiltre behandlingen av en sak, har samme rettigheter og plikter som komiteens medlemmer for så vidt angår den aktuelle saken. I meldingen til Presidentskapet oppgis hvilken representant som vil delta i behandlingen. Får representanten innvilget permisjon etter at melding er sendt, kan gruppen inngi ny melding om at et annet medlem vil tiltre saken.

PRESIDENTSKAPETS TILRÅDING

Presidentskapet viser til ovenstående og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

I

I Stortingets forretningsorden gjøres følgende endringer:

§ 10 skal lyde:

Samtlige stortingsrepresentanter – unntatt de som eventuelt er fritatt etter § 4 annet ledd siste punktum – fordeles på disse fagkomiteene:

1. Arbeids- og sosialkomiteen
2. Energi- og miljøkomiteen
3. Familie- og kulturkomiteen
4. Finanskomiteen
5. Helse- og omsorgskomiteen
6. Justiskomiteen
7. Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen
8. Kommunal- og forvaltningskomiteen
9. Kontroll- og konstitusjonskomiteen
10. Næringskomiteen
11. Transport- og kommunikasjonskomiteen
12. *Utenriks- og forsvarskomiteen*

§ 11 annet ledd skal lyde:

Alle partigrupper skal ha medlem i kontroll- og konstitusjonskomiteen. For øvrig bør gruppene, så langt råd er, være forholdsmessig representert i komiteene. Partigrupper som ikke har fått medlem i alle komiteer etter denne fordelingen, kan kreve at gruppens medlem i kontroll- og konstitusjonskomiteen også oppnevnes som medlem av en av de andre fagkomiteene. Valgkomiteen gir Stortinget trykt melding om oppnevnelser.

§ 12 annet ledd nr. 5 og nr. 13 oppheves. Nåværende nr. 6 til 12 blir nr. 5 til 11.

§ 12 annet ledd nr. 6 skal lyde:

Justiskomiteen: Saker om rettsvesen, kriminalomsorg, politiet, sivile vernepliktige, andre justisformål, *sivil beredskap*, billighetserstatninger, alminnelig forvaltningslovgivning, straffelovgivning, prosesslovgivning og alminnelig sivillovgivning.

§ 12 annet ledd nr. 8 skal lyde:

Kommunal- og forvaltningskomiteen: Saker om kommunal forvaltning, regional- og distriktpolitikk, innvandringspolitikk, boligforhold, bygningssaker, nasjonale minoriteter, samiske spørsmål *unntatt reglene om valg til Sametinget*, saker om organisering og virkeområde for statlig forvaltning, statens fellesadministrasjon, statlig personalpolitikk – herunder lønns- og pensjonsforhold, og partistøtte.

ring og virkeområde for statlig forvaltning, statens fellesadministrasjon, statlig personalpolitikk – herunder lønns- og pensjonsforhold, og partistøtte.

§ 12 annet ledd nr. 9 første ledd ny bokstav g skal lyde:

g. *meldinger fra Ombudsmannsnemnda for Forsvaret og Ombudsmannsnemnda for sivile vernepliktige*

§ 12 annet ledd nr. 12 skal lyde:

Utenriks- og forsvarskomiteen: Saker om utenrikske forhold, militært forsvar, utviklingshjelp, saker som angår norske interesser på Svalbard eller i andre polarområder og – i alminnelighet – saker som gjelder avtaler mellom den norske stat og andre stater eller internasjonale organisasjoner.

Når andre komiteer enn *utenriks- og forsvarskomiteen* behandler saker som berører norske utenrikske interesser eller norske interesser på Svalbard eller i andre polarområder, skal utkast til innstilling fra vedkommende komité forelegges *utenriks- og forsvarskomiteen* til uttalelse før innstillingen avgis.

I § 13 første ledd skal "en utvidet utenrikskomité" endres til "en utvidet utenriks- og forsvarskomité".

§ 13 annet ledd første punktum skal lyde:

Den utvidede *utenriks- og forsvarskomité* har til oppgave å drøfte med regjeringen viktige utenrikspolitiske, handelspolitiske, sikkerhetspolitiske og beredskapsmessige spørsmål.

§ 13 tredje ledd første punktum skal lyde:

Den utvidede komité består av de ordinære medlemmer av *utenriks- og forsvarskomiteen*, av Stortingets president og lederne i partigruppene (hvis de ikke allerede er medlemmer av *komiteen*).

§ 13 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Presidentskapet kan, etter anmodning fra vedkommende gruppe, bestemme at en vararepresentant som møter i *utenriks- og forsvarskomiteen*, skal møte også i den utvidede komité.

I § 13 siste ledd første punktum skal "den utvidede utenrikskomité" endres til "den utvidede utenriks- og forsvarskomité".

I § 13 a annet, tredje og sjette ledd skal "utenrikskomiteen" endres til "utenriks- og forsvarskomiteen" og "utenrikskomiteens" endres til "utenriks- og forsvarskomiteens".

§ 14 tredje ledd skal lyde:

Har ikke Stortinget gjort særskilt vedtak i annen retning, skal komiteene ha uforandret sammensetning på alle storting i samme valgperiode, dersom da ikke *partigruppene foreslår endringer som gjelder representanter fra egen gruppe eller* avgang blant medlemmene gjør det nødvendig å foreta endringer.

II

I Reglement for åpne kontrollhøringer skal § 2 første ledd annet punktum lyde:

Etter forretningsordenen § 12 nr. 9 femte ledd kan likevel en tredjedel av medlemmene i kontroll- og konstitusjonskomiteen kreve at det avholdes komitéhøring i kontrollsaker.

III

Endringene trer i kraft 1. oktober 2009.

Oslo, i Stortingets presidentskap, den 28. mai 2009

Thorbjørn Jagland

Carl I. Hagen

Inge Lønning

Berit Brørby

Ola T. Lånke

Olav Gunnar Ballo

Vedlegg

Innstilling til Stortingets presidentskap fra utvalg oppnevnt av Presidentskapet for å vurdere Stortingets komitéstruktur mv.

Til Stortingets presidentskap

1. Utvalgets mandat og sammensetning

Stortingets presidentskap besluttet 12. juni 2008 å nedsette et utvalg for å vurdere Stortingets komitéstruktur. Utvalget fikk følgende mandat:

"Utvalget skal vurdere om det er grunn til å foreta endringer i saksfordelingen mellom Stortingets fagkomiteer. Utvalget skal herunder drøfte endringer i komitéstrukturen som eventuelt kan bidra til øket deltakelse i Stortingets debatter.

Utvalget skal videre drøfte om eventuelle endringer i komitéstrukturen bør lede til endringer i komiteenes møtevirksomhet i forhold til avviklingen av møtene i plenum. Det forutsettes at utvalget innhenter relevant informasjon om komitéordningene i andre lands parlamenter.

Dersom utvalget finner grunn til det, skal det utarbeide forslag til endringer i Stortingets forretningsorden som måtte følge av de nevnte vurderinger og drøftelser.

Utvalget avgir sin rapport til Presidentskapet innen 2. april 2009."

Stortingspresident Thorbjørn Jagland ble oppnevnt som leder av utvalget som for øvrig har bestått av stortingsrepresentantene Berit Brørby (Arbeiderpartiet), Øyvind Korsberg (Fremskrittspartiet), Per-Kristian Foss (Høyre), Ingebrigt S. Sørfohn (Kristelig Folkeparti), Rune Skjælaaen (Senterpartiet), Olav Gunnar Ballo (Sosialistisk Venstreparti) og Gunnar Kvassheim (Venstre). På to av utvalgets møter møtte Åse Gunhild Woie Duesund for Ingebrigt S. Sørfohn.

Utvalget har avholdt 7 møter i tidsrommet oktober 2008 til mai 2009. Det er innhentet informasjon om komitéstrukturen og komité sammensetningen i enkelte andre land. Det er også innhentet opplysninger om tiltak som er iverksatt i Sverige, Danmark og Finland for å gjøre debattene i parlamentenes plenum mer aktuelle.

2. Sammendrag av utvalgets forslag

Utvalget anbefaler følgende endringer knyttet til Stortingets komitéstruktur, enten enstemmig eller basert på utvalgets flertall:

- Partigruppene gis økt adgang til å endre komitéplassering av sine medlemmer underveis i valgperioden
- Alle partigrupper skal ha et medlem i kontroll- og konstitusjonskomiteen, men grupper som ellers ikke er representert i alle komiteer, får rett til å

kreve at dette medlemmet også kan være medlem i en av de andre fagkomiteene.

- Utenrikskomiteen og forsvarskomiteen slås sammen til en komité som betegnes utenriks- og forsvarskomiteen.
- Sammensetningen av den utvidede utenrikskomité endres som en konsekvens av dette slik at medlemmene vil bestå av medlemmene i utenriks- og forsvarskomiteen, stortingspresidenten, parlamentariske ledere og eventuelt andre representanter som etter søknad fra gruppene har blitt oppnevnt som medlemmer. Komiteen endrer navn til den utvidede utenriks- og forsvarskomité.
- Saker om sivil beredskap overføres til justiskomiteen, mens rapporter fra Ombudsmannsnemnda for Forsvaret og Ombudsmannsnemnda for sivile vernepliktige overføres til kontroll- og konstitusjonskomiteen.
- Saker som gjelder reglene om valg til Sametinget overføres fra kommunal- og forvaltningskomiteen til kontroll- og konstitusjonskomiteen

Utvalget har for øvrig bl.a. drøftet om det generelle utgangspunktet for valg til komiteene bør endres ved at alle representanter forutsettes å være medlemmer eller stedfortredere i flere komiteer samtidig, jf. pkt. 4.1. *Utvalget* har også vurdert om man bør endre utgangspunktet for behandling av svalbardsaker, jf. pkt. 4.5, om det bør gjøres endringer i beskrivelsen av transport- og kommunikasjonskomiteens ansvarsområde, jf. pkt. 4.7 og om komitémøter bør være offentlige, jf. pkt. 4.8. Det er ikke flertall i *utvalget* for å foreslå endringer på disse områdene.

3. Bakgrunn

Stortinget har helt siden 1815 hatt en arbeidsordning der sakene som skal behandles/forberedes av komiteer, og der alle representanter i utgangspunktet skal være medlem av en komité. Komitésystemet varierte noe de første årene, men siden 1824 har Stortinget hatt et system med faste fagkomiteer.

Stortingets komitéstruktur ble sist gjennomgått av et utvalg oppnevnt av Presidentskapet i 2004, jf. Dokument nr. 22 (2004–2005). Nedsettelsen av dette utvalget var i hovedsak begrunnet i behovet for å vurdere komitéstrukturen på bakgrunn av endringer som hadde funnet sted i departementenes struktur. Med utgangspunkt i utvalgets forslag fremmet Presidentskapet en innstilling med forslag om flere endringer i

komitéstrukturen, jf. Innst. S. nr. 188 (2004–2005). Endringene trådte i kraft fra 1. oktober 2005. Antall komiteer økte fra 12 til 13. De viktigste endringene var at sosialkomiteens ansvarsfelt ble fordelt på to komiteer – en arbeids- og sosialkomité og en helse- og omsorgskomité. Samtidig ble administrasjonssaker (i hovedsak nåværende Fornyings- og administrasjonsdepartementets område) flyttet fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen til kommunalkomiteen (nå kommunal- og forvaltningskomiteen), og arbeidslivssaker ble flyttet fra den sistnevnte komiteen til den nye arbeids- og sosialkomité. Saker om elektronisk kommunikasjon ble lagt til samferdselskomiteen som endret navn til transport- og kommunikasjonskomiteen.

Stortinget har i dag følgende 13 fagkomiteer slik det fremgår av Stortingets forretningsorden (FO) § 10:

1. Arbeids- og sosialkomiteen
2. Energi- og miljøkomiteen
3. Familie- og kulturkomiteen
4. Finanskomiteen
5. Forsvarskomiteen
6. Helse- og omsorgskomiteen
7. Justiskomiteen
8. Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen
9. Kommunal- og forvaltningskomiteen
10. Kontroll- og konstitusjonskomiteen
11. Næringskomiteen
12. Transport- og kommunikasjonskomiteen
13. Utenrikskomiteen

Hovedreglene for saksfordelingen mellom komiteene er fastlagt i FO § 12, jf. vedlegg 1.

4. Utvalgets merknader og forslag

4.1 Generelle merknader

Utvalget viser til at utgangspunktet for denne gjennomgangen av komitéstrukturen bl.a. har vært å vurdere om endringer i reglene om sammensetningen av komiteene, og saksfordelingen mellom dem, bedre kan legge til rette for en bred deltakelse i debattene i Stortinget. I den forbindelse har *utvalget* drøftet ulike forhold, herunder endringer som gjør at flere representanter kan delta på et bredere felt i saksforberedelsen i Stortinget.

En slik endring kan gjøres på flere måter, for eksempel ved at antall komiteer reduseres slik at vi får få og store komiteer med ansvar for et mer omfattende saksfelt, at representantene er medlemmer – eventuelt stedfortredere – i flere komiteer, at komiteene i større grad forbereder saker i fellesskap, eller at komiteene forsterkes med medlemmer fra andre komiteer i saker som angår flere komiteers saksom-

råde. Medlemskap i flere komiteer i en eller annen form er vanlig i flere andre parlamenter. Spesielt har *utvalget* vurdert behovet for å involvere alle parti-grupper i saker som behandles i kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Utvalget har i denne omgang ikke funnet grunn til å fremme forslag om en vesentlig reduksjon av antallet komiteer, eller generelt gå inn for at representantene som utgangspunkt skal være medlemmer eller stedfortredere i flere komiteer (med et unntak for kontroll- og konstitusjonskomiteen, jf. pkt. 4.3). *Utvalget* peker på at dagens ordning, der representantene bare er medlemmer av én fagkomité, har lange tradisjoner, og at komitésystemet i Stortinget fungerer effektivt og gir Stortinget et grundig og gjennomarbeidet beslutningsgrunnlag. *Utvalget* mener også at dagens ordning fungerer godt i forhold til publikum, organisasjoner og andre interesserte som ønsker å følge arbeidet i Stortinget og komme med innspill til komiteene under saksforberedelsen. *Utvalget* peker også på at tradisjonen med at en stor andel av representantene bytter komité i en ny valgperiode, bidrar til å hindre en utvikling av sektorpolitikere.

Utvalget har ellers vurdert saksfordelingen mellom komiteene, og foreslår enkelte endringer slik det fremgår nedenfor. *Utvalget* mener imidlertid at strukturen etter endringene i 2005 fungerer rimelig godt. Både hensynet til et godt samsvar mellom komitéstruktur og departementsstruktur, hensynet til en rimelig arbeidsfordeling mellom komiteene og hensynet til at en bør ha en faglig sammenheng innenfor hver komités ansvarsfelt, er i hovedsak godt ivarett.

4.2 Økt adgang til å endre sammensetningen av komiteene i løpet av stortingsperioden

Selv om *utvalget* ikke generelt går inn for at representantene skal være medlemmer av, eller stedfortredere i, flere komiteer samtidig, ser *utvalget* behov for å myke opp reglene når det gjelder komitéplassering.

Det er valgkomiteen som bestemmer hvorledes Stortingets faste komiteer skal være sammensatt, jf. FO § 8 første ledd. Nærmere regler er gitt i § 11 som lyder:

"Straks etter at valgkomiteen er nedsatt, oppnevner den medlemmene til Stortingets fagkomiteer.

Lagtingets medlemmer bør, så vidt mulig, fordeles på samtlige fagkomiteer. Likeledes bør gruppene, så langt råd er, være forholdsmessig representert i komiteene. Valgkomiteen gir Stortinget trykt melding om oppnevnelser."

Sammensetning av komiteene kan endres underveis i perioden etter vedtak i Stortinget eller valgkomiteen, jf. § 14 annet og tredje ledd som lyder:

"Stortinget kan når som helst vedta å øke eller minske tallet både på faste komiteer og på medlemmer av komiteene.

Har ikke Stortinget gjort særskilt vedtak i annen retning, skal komiteene ha uforandret sammensetning på alle storting i samme valgperiode, dersom da ikke avgang blant medlemmene gjør det nødvendig å foreta endringer."

Valgkomiteen bestemmer således endring som skyldes at representanter trer ut av Stortinget, for eksempel for å gå inn i regjeringen, eller kommer tilbake til Stortinget etter å ha gått ut av regjeringen. Det samme gjelder endringer som skyldes dødsfall. I disse tilfellene avgir komiteen en innberetning til Stortinget som refereres i stortingsmøte. Er det aktuelt med mer omfattende endringer – for eksempel ved rokeringer ut over det som anses "nødvendig" ved utskifting i regjeringen, avgir komiteen en innstilling om saken til Stortinget, og vedtak om endringer fattes av Stortinget i plenum.

Utvalget mener det er hensiktsmessig å opprettholde dagens ordning der valgkomiteen fastsetter fagkomiteenes sammensetning etter hvert valg. I realiteten innebærer det at partigruppene blir enige om fordelingen av komitéplasser og -verv. Underveis i perioden skjer det få endringer – som regel kun etter regjeringsskifter, ved dødsfall eller unntaksvis når andre tungtveiende personlige forhold gjør det ønskelig.

Utvalget mener partigruppene bør gis større adgang til å endre plasseringen av sine medlemmer i komiteene underveis i perioden, selv om utgangspunktet fortsatt bør være at representantene sitter en hel periode i samme komité. Finner partigruppene grunn til det, bør de kunne initiere en endring overfor valgkomiteen. *Utvalget* foreslår at regelen i FO § 14 suppleres slik at valgkomiteen – i tillegg til når avgang gjør det nødvendig, også kan foreta endringer i løpet av perioden når en partigruppe finner grunn til å bytte om på komitéplasseringen for to eller flere av sine medlemmer.

Utvalget foreslår følgende endring i FO § 14 tredje ledd:

"Har ikke Stortinget gjort særskilt vedtak i annen retning, skal komiteene ha uforandret sammensetning på alle storting i samme valgperiode, dersom da ikke *partigruppene foreslår endringer som gjelder representanter fra egen gruppe eller avgang blant medlemmene* gjør det nødvendig å foreta endringer."

4.3 *Sammensetningen av kontroll- og konstitusjonskomiteen*

Utvalget ser at det kan argumenteres for at alle partigrupper burde være representert i kontroll- og konstitusjonskomiteen. Behovet er særlig til stede i

omfattende kontrollsaker der det kan bli aktuelt å fremme forslag om mistillit eller om konstitusjonelt ansvar. Alle partier bør dessuten ha mulighet til å delta i komiteens forberedelse av grunnlovssaker.

Utvalget har drøftet ulike modeller for hvordan de små gruppene kan delta i behandlingen av saker i kontroll- og konstitusjonskomiteen – eventuelt i bestemte sakstyper:

- Alle grupper pålegges å ha et medlem i kontroll- og konstitusjonskomiteen, men vedkommende kan også være medlem av en annen fagkomité dersom gruppen ellers ikke er representert i alle komiteer. Alternativt utgangspunkt kan være at de gruppene som ikke har medlemmer i alle komiteer, får en rett til også å kreve et medlem i kontroll- og konstitusjonskomiteen.
- De aktuelle grupper får en rett til å tiltre kontroll- og konstitusjonskomiteen i bestemte saker (grunnlovssak eller kontrollsak) etter å ha gitt melding om dette i den enkelte sak. Vedkommende skal ha samme rettigheter som komitémedlemmene.
- Som b, men de som tiltre komiteen, gis begrensede rettigheter ved at de kun har rett til å følge saken, dvs. at de har talerett på møter og høringer, kan delta på reiser og befaringer knyttet til saken, men ikke kan inngi merknader eller forslag i komiteens innstilling, eller delta i avstemninger i komiteen.

Utvalget peker på at alle de nevnte alternativer vil skape noen administrative utfordringer, bl.a. ved at man bør legge til rette for at enkelte representanter kan delta i arbeidet i flere komiteer samtidig. Komiteene fastsetter i dag selv når de skal møtes, og mange komiteer har i praksis møter på samme tid. Nye regler for komitémedlemskap i kontroll- og konstitusjonskomiteen kan medføre behov for i større grad å styre komiteenes møtevirksomhet. *Utvalget* finner ikke grunn til å foreslå regler om dette i FO, men peker på at det kan bli behov for å etablere en praksis der kontroll- og konstitusjonskomiteen holder sine møter på et annet tidspunkt enn de øvrige komiteer.

Utvalgets flertall, alle unntatt Øyvind Korsberg og Per-Kristian Foss, mener det bør innføres et krav om at alle partigrupper skal ha et medlem i kontroll- og konstitusjonskomiteen, men slik at dette medlem skal kunne ha dobbelt komitémedlemskap dersom gruppen ikke ellers har medlemmer i alle komiteer. Det vises til definisjonen av partigruppe i FO § 62. *Flertallet* viser til at det ikke vil være mulig å forhåndsdefinere noen typer kontrollsaker som det skal være adgang for alle grupper å slutte seg til. Denne

retten må derfor omfatte alle kontrollsaker, dvs. den store andel av sakene som behandles i komiteen. Når også grunnlovssaker inkluderes, vil det i praksis bare være budsjettet og valglovgivningen som faller utenfor.

Flertallet ser det som mest hensiktsmessig at de som slutter seg til komitébehandlingen, har rettigheter på lik linje med de ordinære komitémedlemmene. Samtidig er det lite gunstig med ordninger som medfører at antall medlemmer i komiteen vil variere fra sak til sak – og også innenfor samme sak på ulike stadier av et behandlingsforløp – slik alternativ b ovenfor ville medføre. Dette vil for eksempel innebære at flertall og mindretall i komiteen også vil variere avhengig av om – og når – det er meldt ønske om å følge en sak. En slik ordning skaper uoversiktlige forhold for komiteen og unødvendige administrative problemer. For eksempel vil avviklingen av komitémøter medføre praktiske vanskeligheter både for komiteen og for de som skal tiltre behandlingen av en sak.

Flertallet mener etter dette at den ryddigste løsningen vil være å åpne for adgang til dobbelt komitémedlemskap for medlemmer av kontroll- og konstitusjonskomiteen som tilhører små grupper, slik at de kan være medlem av en annen fagkomité i tillegg til kontroll- og konstitusjonskomiteen. Forslaget vil medføre følgende endring i FO:

"§ 11¹⁾ annet ledd skal lyde:

Alle partigrupper skal ha medlem i kontroll- og konstitusjonskomiteen. For øvrig bør gruppene, så langt råd er, være forholdsmessig representert i komiteene. Partigrupper som ikke har fått medlem i alle komiteer etter denne fordelingen, kan kreve at gruppens medlem i kontroll- og konstitusjonskomiteen også oppnevnes som medlem av en av de andre fagkomiteene. Valgkomiteen gir Stortinget trykt melding om oppnevnelser.

Utvalgets medlemmer Øyvind Korsberg og Per-Kristian Foss mener at det ikke er hensiktsmessig å kreve at alle partigrupper på Stortinget skal være representert i kontroll- og konstitusjonskomiteen. Det er tradisjon for at alle grupper er representert i finanskomiteen. Ut over dette bør ikke grupper med få medlemmer bindes opp til å plassere sine representanter i bestemte komiteer.

Utvalgets medlem Øyvind Korsberg er enig i at grupper som i utgangspunktet ikke har medlemmer i kontroll- og konstitusjonskomiteen, bør få en rett til å tiltre komiteen under behandlingen av kontrollsaker

og grunnlovssaker etter å ha gitt melding om dette.

Et sentralt spørsmål er om de som tiltrer komiteen bør ha samme rett til å delta i avstemninger og til å inngi merknader og forslag i komiteens innstilling som de ordinære medlemmene. En slik adgang vil, slik *dette medlem* ser det, skape uoversiktlige og uforutsigbare arbeidsforhold for komiteen. Ordningen vil være spesielt uheldig i en situasjon der det er flere små grupper i Stortinget slik at antall stemmeberettigede medlemmer kan variere mye fra sak til sak.

En ordning med dobbelt komitémedlemskap i forhold til denne ene komiteen løser disse problemene, men går man inn for dobbelt komitémedlemskap, vil det kunne legge føringer på gruppenes prioriteringer ved komitéplassering som ikke er ønskelige. Det bør derfor etter *dette medlems* oppfatning være opp til gruppene selv å bestemme hvilke saker de ønsker å tiltre behandlingen av. Begge de to alternativene vil dessuten gjøre det vanskelig å oppfylle målsettingen i Stortingets forretningsorden om at gruppene så langt som mulig bør være forholdsmessig representert i komiteene, jf. FO § 11 annet ledd. I en situasjon med flere små partier ville disse bli klart overrepresentert i kontroll- og konstitusjonskomiteen. Kontroll- og konstitusjonskomiteen er tradisjonelt en av Stortingets minste, med for tiden 9 medlemmer, og *dette medlem* ser det som uaktuelt å skulle øke antall medlemmer i komiteen så mye at forholdsmessighetsprinsippet kan ivaretas.

Dette medlem viser til at et mindretall på 1/3 av komiteens medlemmer har rett til å initiere en sak og til å kreve at det holdes høringer. Når komiteen reflekterer Stortingets sammensetning, sikrer man at mindretallet i komiteen har en tilsvarende støtte i Stortinget som helhet. I et storting med flere små grupper kan man risikere at et mindretall på 1/3 i komiteen bare har støtte av et fåtall representanter i Stortinget. En slik situasjon vil etter *dette medlems* syn være svært uheldig. *Dette medlem* viser i den forbindelse til at utvalget som utredet Stortingets kontrollfunksjon, og som foreslo de nevnte mindretallsrettigheter innført, uttaler følgende i Dokument nr. 14 (2002–2003):

"På den ene side må mindretallet gis tilstrekkelige muligheter til å kunne avdekke reelle og alvorlige feil og mangler. På den annen side vil en altfor omfattende kontrolladgang for et kritisk mindretall kunne virke destruktivt, og ødeleggende for regjeringens styringsmuligheter."

Utvalget foreslo derfor at rettighetene ble knyttet til "et kvalifisert" mindretall på 1/3.

Dette medlem har kommet til at de som tiltrer komiteen bør ha rett til å følge saker, men ikke forslags- eller stemmerett. Dette innebærer at de kan

1. I utkastet er det tatt hensyn til at gjeldende annet ledd første punktum vil utgå som følge av endret lovbehandling fra 1. oktober d.å.

delta på komiteens møter og uttale seg. De kan også delta på høringer og befaringer/reiser knyttet til sakene de følger, og ha tilgang til innstillingsutkast underveis i saksbehandlingen, men kan ikke inngi merknader og forslag til komiteens innstilling. Forslag fra grupper som ikke er medlemmer i komiteen, vil dermed inngis på samme måte som i dag i tilknytning til behandling av saken i plenum.

Etter *dette medlems* syn vil denne ordningen langt på vei oppfylle de små gruppenes behov. Dels vil de være orientert underveis, dels vil de kunne bidra direkte i komitéarbeidet med sine synspunkter og dels vil de ha mulighet til å stille spørsmål til berørte statsråder og høringsinstanser på linje med komitémedlemmene. Denne ordningen vil etter *dette medlems* syn gjøre det lettere for de små gruppene å prioritere deltakelse i de sakene det først og fremst er ønskelig at de deltar i.

Når de som tiltrer komiteen ikke har rettigheter som ordinære komitémedlemmer, er det også mulig å legge opp til enklere praktiske rutiner rundt ordningen. Det forutsettes at melding om tiltredelse må være mottatt av komiteens sekretariat før den kan iverksettes.

Forslaget kan gjennomføres ved følgende endring i FO:

"§ 11 nytt tredje ledd skal lyde:

Partigrupper som ikke har medlem i kontroll- og konstitusjonskomiteen, kan tiltre komiteens behandling av en angitt grunnlovssak eller kontrollsak etter å ha gitt melding om det til komiteen. Den som tiltrer behandlingen av en sak, har rett til å delta på komiteens møter, høringer og befaringer knyttet til den aktuelle saken, men kan ikke delta i avstemninger eller fremsette merknader eller forslag i komiteens innstilling. I meldingen til komiteen oppgis hvilken representant som vil delta i behandlingen. Får representanten innvilget permisjon etter at melding er sendt, kan gruppen inngi ny melding om at en annen av gruppens medlemmer vil tiltre saken."

Utvalgets medlem Per-Kristian Foss er enig med flertallet i at alle representanter som deltar i behandlingen av en sak i kontroll- og konstitusjonskomiteen, bør ha samme rettigheter som ordinære komitémedlemmer. *Dette medlem* legger imidlertid vekt på at små grupper i praksis ikke alltid vil ønske å prioritere å delta fullt ut i kontroll- og konstitusjonskomiteens arbeid i tillegg til å ha medlemmer i andre komiteer. Dette er heller ikke nødvendig ut fra formålet med forslaget som er å gi alle grupper en adgang til å delta i den forberedende behandlingen av grunnlovssaker og større kontroll saker, for eksempel saker som kan lede til forslag om mistillit eller riksrett. Går man inn for dobbelt komitémedlemskap, vil det føre til en stor arbeidsbe-

lastning på den/de som skal være medlemmer både i kontroll- og konstitusjonskomiteen og i en av de andre fagkomiteene, og dette vil kunne legge føringer på gruppenes prioriteringer ved komitéplassering som ikke er ønskelige. Det bør derfor etter *dette medlems* oppfatning være opp til gruppene selv å bestemme hvilke saker de ønsker å tiltre behandlingen av.

Dette medlem går inn for at grupper som ikke i utgangspunktet har medlemmer i komiteen, skal kunne tiltre komiteen etter eget ønske i kontroll saker og grunnlovssaker. Det bør være en viss formalitet knyttet til en slik tiltredelse, og *dette medlem* mener derfor at gruppene på forhånd bør melde fra til presidentskapet når de ønsker å tiltre behandlingen av en sak. Gruppen bør meddele hvem som skal tiltre så snart som mulig etter at saken er referert til komiteen eller komiteen har vedtatt å ta opp en sak av eget tiltak, men *dette medlem* mener det er lite hensiktsmessig å sette en absolutt frist for en slik melding. Gruppen må også underveis i et saksforløp kunne inngi melding om at et av deres medlemmer ønsker å tiltre komiteens saksbehandling. Det forutsettes at tiltredelse ikke skjer på et så sent tidspunkt at det forsinker fremdriftsplanen komiteen har fastsatt.

Når det gjelder grunnlovssaker, bør melding om tiltredelse sendes før komiteen starter den innledende behandling av saken.

Både av hensyn til komiteens arbeid og av hensyn til den tiltredende gruppes behov forutsettes det at en og samme representant følger en sak under hele behandlingen med mindre vedkommende får forfall i form av innvilget permisjon. I så fall melder gruppen fra til presidentskapet hvilken representant som tar vedkommendes plass.

At de som tiltrer behandlingen har samme rettigheter som ordinære komitémedlemmer, innebærer at de kan delta fullt ut i avstemninger, og for eksempel velges som saksordførere, og at de kan inngi merknader og forslag i komiteens innstillinger.

Det forutsettes at det etableres rutiner som sikrer en effektiv meldingsordning i forhold til komiteen. Av praktiske grunner bør komiteen gis et visst varsel om tiltredelse, og det foreslås derfor at rettighetene for de som tiltrer komiteen inntre en uke etter at melding om tiltredelse er mottatt av presidentskapet. Med i fristen teller alle hverdager. Fristen begynner å løpe den dagen meldingen registreres som mottatt av presidentskapet. Ved å sette en så vidt lang frist hindres også tiltredelse på et altfor sent stadium i saksbehandlingen.

Dette medlem peker for øvrig på at forslaget vil ha budsjettmessige konsekvenser ved at de som tiltrer komiteen, har rett til å delta på komiteens reiser og befaringer. Forslaget vil også medføre merarbeid for presidentskapets sekretariat som skal motta, registrere og videreformidle meldingene om tiltre-

delse, og for kontroll- og konstitusjonskomiteens sekretariat som tilrettelegger komiteens arbeid.

Forslaget kan gjennomføres ved følgende endring i FO:

"§ 11 nytt tredje ledd skal lyde:

Partigrupper som ikke har medlem i kontroll- og konstitusjonskomiteen, kan tiltre komiteens behandling av en angitt grunnlovssak eller kontrollsak en uke etter at det er gitt melding til Presidentskapet om tiltredelsen. Den som tiltrer behandlingen av en sak, har samme rettigheter og plikter som komiteens medlemmer for så vidt angår den aktuelle saken. I meldingen til Presidentskapet oppgis hvilken representant som vil delta i behandlingen. Får representanten innvilget permisjon etter at melding er sendt, kan gruppen inngi ny melding om at et annet medlem vil tiltre saken."

4.4 Sammenslåing av forsvarskomiteen og utenrikskomiteen?

Forsvarskomiteens arbeidsområde er angitt slik i FO § 12 annet ledd nr 5:

"Forsvarskomiteen: Saker om militært forsvar, Forsvarets ombudsmannsnemnd og generelle saker om sivilt beredskap. Komiteen skal følge de tiltak som blir gjort på det beredskapsmessige område i henhold til gitte fullmakter og bevilgninger."

Utenrikskomiteens saksfelt fremgår av § 12 annet ledd nr 13:

"Utenrikskomiteen: Saker om utenrikske forhold, utviklingshjelp, saker som angår norske interesser på Svalbard eller i andre polarområder og - i alminnelighet - saker som gjelder avtaler mellom den norske stat og andre stater eller internasjonale organisasjoner.

Når andre komiteer enn utenrikskomiteen behandler saker som berører norske utenrikske interesser eller norske interesser på Svalbard eller i andre polarområder, skal utkast til innstilling fra vedkommende komité forelegges utenrikskomiteen til uttalelse før innstillingen avgis."

Av Dokument nr. 22 (2004–2005) fremgår det at et av spørsmålene som ble drøftet av daværende komitéstrukturutvalg, var om saksfeltene til forsvarskomiteen og utenrikskomiteen burde slås sammen og behandles i en og samme komité. Det heter om dette i innstillingen fra utvalget, jf. Dokument nr. 22 (2004–2005) s. 9:

"Utvalget bemerker at saksmengden i forsvarskomiteen er klart lavere enn saksmengden i de øvrige komiteer og at det ut fra dette kunne være ønskelig å gjøre endringer i komiteens arbeidsfelt.

Utviklingen innenfor forsvars- og sikkerhetspolitikken, bl.a. med økt deltakelse i fredsbevarende aksjoner, har økt Norges militære engasjement utenfor egne grenser, og Forsvaret benyttes i større grad

enn tidligere som et sikkerhetspolitisk instrument. Forsvars-, sikkerhets- og utenrikspolitiske spørsmål er således nært knyttet sammen, og behovet for å se utenrikspolitiske og forsvarspolitiske spørsmål i sammenheng er økende. På denne bakgrunn har utvalget drøftet om utenrikskomiteen og forsvarskomiteen bør slås sammen og om sammensetning av den utvidede utenrikskomité bør endres, jf. merkningene under omtalen av utenrikskomiteen.

Det har vært ulike syn i utvalget på spørsmålet om å slå sammen de to komiteene. På den ene side taler den nære tilknytningen mellom komiteenes saksfelt for at de bør behandles i en og samme komité. På den annen side omfatter forsvarssakene også problemstillinger som ikke har noen utenrikspolitiske implikasjoner, og som vil oppleves å ligge fjernt fra komiteens øvrige saksfelt. Det kan anføres at utenrikskomiteen bør konsentrere sin oppmerksomhet om utenriks- og sikkerhetspolitiske spørsmål, og at forsvarssaker som nevnt derfor ikke bør utgjøre en del av denne komiteens saksfelt.

Et flertall i utvalget hadde primært ønsket en sammenslåing av utenrikskomiteen og forsvarskomiteen. Med utgangspunkt i ønske fra utvalget om å komme frem til en omforent løsning, fremmes imidlertid ikke forslag om dette, men det foreslås endringer i sammensetningen av den utvidede utenrikskomité (...).

De nevnte endringer i sammensetningen av den utvidede utenrikskomité går bl.a. ut på at medlemmene av hhv. utenrikskomiteen og forsvarskomiteen, sammen med stortingspresidenten og de parlamentariske lederne, i utgangspunktet skal utgjøre medlemmene i den utvidede utenrikskomité.

Utvalget peker på at forsvarskomiteen fortsatt har en klart lavere saksmengde enn øvrige komiteer. Tar man utgangspunkt i antall behandlede saker i komiteene de første tre år av inneværende periode, ligger sakstallet i forsvarskomiteen på 40 pst. av gjennomsnittet for komiteene totalt sett. Sakstallene for utenrikskomiteen er i samme periode på linje med gjennomsnittet. Antall saker gir ikke nødvendigvis et dekkende bilde av arbeidsbelastningen i en komité, men det er likevel slik at forsvarskomiteen har en klart lavere arbeidsbelastning enn øvrige komiteer.

Viktigere enn dette er imidlertid etter *utvalgets flertall*, alle unntatt Øyvind Korsberg sitt syn, de forhold som er påpekt i Dokument nr. 22 (2004–2005), og som fortsatt gjør seg gjeldende i minst like stor grad som i 2005 – nemlig behovet for å se forsvarspolitikk og sikkerhetspolitikk i sammenheng, og utviklingen i retning av flere sammenfallende problemstillinger som gjør seg gjeldende innenfor disse områdene. Ved å slå sammen forsvarskomiteen og utenrikskomiteen vil man reflektere denne sammenhengen bedre under forberedelsen av sakene i Stortinget enn det man gjør i dag. *Flertallet* mener at det ikke lenger er mulig å trekke et fornuftig skille mellom rene forsvarsspørsmål og rene sikkerhetspolitiske spørsmål. Disse saksfeltene er i den grad over-

lappende at det for Stortingets del ikke lenger er hensiktsmessig å behandle sakene i to ulike komiteer.

Saker om sivil beredskap, som etter dagens regler hører under forsvarskomiteen, foreslås overført til justiskomiteen idet *flertallet* viser til at dette er et saksfelt som hører under Justis- og politidepartementet. Faglig sett passer også disse sakene bedre inn i justiskomiteens saksfelt enn sammen med utenrikskomiteens øvrige ansvarsfelt.

Det foreslås videre at kontroll- og konstitusjonskomiteen får ansvaret for å behandle årsmeldingen fra Ombudsmannen for Forsvaret. Komiteen behandler allerede Riksrevisjonens rapporter og årsmeldingene fra EOS-utvalget og Sivilombudsmannen, og *flertallet* mener det er gunstig om alle årsrapportene fra Stortingets egne kontrollorganer behandles i kontroll- og konstitusjonskomiteen. I den forbindelse foreslås også at rapporten fra Ombudsmannen for sivile vernepliktige overføres fra justiskomiteen til kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Når det gjelder den spesielle fullmakten forsvarskomiteen har i henhold til FO § 12 nr. 5 om å følge tiltak på det beredskapsmessige området, viser *flertallet* til at denne bestemmelsen kom inn i FO i 1951 (jf. Innst. S. nr. 225 - 1951 og St.tid. 1951 s. 2290–2291), og var en del av en omforent løsning knyttet til spørsmålet om det burde opprettes en egen beredskapskomité. Det fremgår av innstillingen at fullmakten dreier seg om den militære beredskap. Vedtaket var todelt, og fastsatte også at det skulle nedsettes et felles utvalg mellom den daværende militærkomiteen og den utvidede utenriks- og konstitusjonskomité, som skulle forberede saker av militærpolitisk natur for de to komiteer.

Formålet vil etter *flertallets* mening kunne ivaretas gjennom de fullmakter som ligger til den utvidede utenrikskomité, og som nå bør kalles den utvidede utenriks- og forsvarskomité. Det vises til at den utvidede utenrikskomité i henhold til FO § 13 skal drøfte med regjeringen "viktige (...) sikkerhetspolitiske spørsmål". For å unngå eventuell tvil om at den utvidede utenriks- og forsvarskomité skal ha en tilsvarende fullmakt som den forsvarskomiteen nå har til å følge saker på det beredskapsmessige området, foreslås det likevel for ordens skyld at en henvisning til beredskapsmessige forhold også tas inn i FO § 13 som en del av beskrivelsen av den utvidede utenriks- og forsvarskomiteens oppgaver.

Flertallet viser til at det er opprettet et Europautvalg som er et konsultasjonsorgan for storting og regjering i EØS-saker. Utenriksministerens halvårslige redegørelser om viktige EU- og EØS-saker danner også grunnlag for Stortingets drøftelser på dette området. Det vil være den nye utenriks- og forsvarskomiteens ansvar å vurdere på hvilken måte det er hensiktsmessig å organisere arbeidet med de fremti-

dige EØS-sakene spesielt, og europapolitikken generelt.

Flertallet foreslår etter dette at det gjøres følgende endringer i FO:

"§ 10 skal lyde:

Samtlige stortingsrepresentanter – unntatt de som eventuelt er fritatt etter § 4 annet ledd siste punktum – fordeles på disse fagkomiteene:

1. Arbeids- og sosialkomiteen
2. Energi- og miljøkomiteen
3. Familie- og kulturkomiteen
4. Finanskomiteen
5. Helse- og omsorgskomiteen
6. Justiskomiteen
7. Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen
8. Kommunal- og forvaltningskomiteen
9. Kontroll- og konstitusjonskomiteen
10. Næringskomiteen
11. Transport- og kommunikasjonskomiteen
12. *Utenriks- og forsvarskomiteen*

§ 12 annet ledd nr. 5 og nr. 13 oppheves. Nåværende nr. 6 til 12 blir nr. 5 til 11.

§ 12 annet ledd nr. 6 skal lyde:

Justiskomiteen: Saker om rettsvesen, kriminalomsorg, politiet, sivile vernepliktige, andre justisformål, *sivil beredskap*, billighetserstatninger, alminnelig forvaltningslovgivning, straffelovgivning, prosesslovgivning og alminnelig sivillovgivning.

§ 12 annet ledd nr. 9 første ledd ny bokstav g skal lyde:

g. *meldinger fra Ombudsmannsnemnda for Forsvaret og Ombudsmannsnemnda for sivile vernepliktige*

§ 12 annet ledd nr. 12 skal lyde:

Utenriks- og forsvarskomiteen: Saker om utenrikske forhold, *militært forsvar*, utviklingshjelp, saker som angår norske interesser på Svalbard eller i andre polarområder og – i alminnelighet – saker som gjelder avtaler mellom den norske stat og andre stater eller internasjonale organisasjoner.

Når andre komiteer enn *utenriks- og forsvarskomiteen* behandler saker som berører norske utenrikske interesser eller norske interesser på Svalbard eller i andre polarområder, skal utkast til innstilling fra vedkommende komité forelegges *utenriks- og forsvarskomiteen* til uttalelse før innstillingen avgis.

§ 13 annet ledd første punktum skal lyde:

Den utvidede *utenriks- og forsvarskomité* har til oppgave å drøfte med regjeringen viktige utenrikspo-

litiske, handelspolitiske, sikkerhetspolitiske og beredskapsmessige spørsmål.

§ 13 tredje ledd første punktum skal lyde:

Den utvidede komité består av de ordinære medlemmer av *utenriks- og forsvarskomiteen*, av Stortingets president og lederne i partigruppene (hvis de ikke allerede er medlemmer av *komiteen*).

§ 13 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Presidentskapet kan, etter anmodning fra vedkommende gruppe, bestemme at en vararepresentant som møter i *utenriks- og forsvarskomiteen*, skal møte også i den utvidede komité."

Forslaget innebærer videre at også øvrige henvisninger til utenrikskomiteen må endres i §§ 13 og 13 a. Endringene får også konsekvenser for henvisningen til § 12 i Reglement for åpne kontrollhøringer § 2.

Utvalgets medlem Øyvind Korsberg viser til at Stortingets forsvarskomite ble etablert som egen komité i 1815. Det har tidligere blitt gjort forsøk (2005) på å nedlegge forsvarskomiteen for å legge sakene inn i en felles utenriks- og forsvarskomite. *Dette medlem* viser til at det i hovedsak har vært brukt som argument at antall saker for komiteen i perioder har vært relativt lite.

Dette medlem mener at man før det foretas noen endringer av komitéstrukturen på dette området, først bør få en vurdering av den historiske betydning forsvarskomiteen representerer, og den symbolverdien det har at Forsvaret er sterkt og synlig forankret i Stortinget.

Dette medlem peker i denne sammenheng på at forsvarskomiteens komitésekretær har bakgrunn fra Forsvaret, mens UD er leverandør av komitésekretær for utenrikskomiteen. *Dette medlem* vil, med bakgrunn i at begge komiteer behandler saker av betydning for rikets sikkerhet, minne om at det er viktig med komitésekretærer som i dybde og bredde kjenner sitt fagområde. Dette er det vanskeligere å forene i en sammenslått komité, og *dette medlem* mener det således vil svekke den fagekspertise som er nødvendig for å gi komiteen den nødvendige faglige støtte som dagens ordninger svært godt ivaretar.

Dette medlem viser til at bestemmelsen om forsvarskomiteen i FO § 12 er spesiell idet komiteen er gitt mulighet til å kalle inn statsråd og fagpersonell, og således bringe saker angående militær beredskap inn for Stortinget på en hensiktsmessig måte. Dette gir en initiativrett for komiteen på et for nasjonen svært viktig fagområde, nemlig rikets sikkerhet. *Dette medlem* mener det er vanskelig å se for seg at dette kan videreføres på en like god måte i en sammenheng der utenriksaker og forsvarssaker skal behandles i samme komité.

Dette medlem mener at et vesentlig argument mot en sammenslåing er det forhold at de politiske interesser knyttet til Forsvaret ikke alltid er sammenfallende med utenrikspolitiske hensyn. Spesielt ikke i sikkerhetspolitiske vanskelige situasjoner. Dertil kommer at diskusjoner om Forsvarets kapasitet og måloppnåelsesevne lett kan overkjøres av utenrikspolitiske markeringsbehov der fagmilitære utfordringer settes til side. *Dette medlem* mener at de militære utfordringene som er til stede, og som i økende grad ligger foran oss når det gjelder nordområdene, bør kalle på en fortsettelse av dagens komitéstruktur.

Dette medlem mener problemstillingen kan illustreres ved å vise til Utenriksdepartementets ønske om å være representert med norske flagg på flest mulige steder i verden, noe som ofte går på bekostning av den militære evnen til å levere sikker og tilstrekkelig tjeneste. Politisk overkjøring, og dermed fare for redusert sikkerhet for det militære personell, blir lett resultatet. Dette mener *dette medlem* også vil prege arbeidet i en stortingskomité der vurderingene i større grad vil baseres på utenrikspolitiske hensyn.

Dette medlem mener det må være de lange linjers erfaringer som skal legges til grunn for forsvarspolitikken slik at man unngår å bygge forsvarsvurderinger på kortsiktige utviklingstrekk i samfunnet, som for eksempel et midlertidig sysselsettingsproblem som kan løses på bedre måter. Hensynet til en faglig velfundert behandling av forsvarssaker i Stortinget ivaretas best ved at man viderefører en egen forsvarskomite. *Dette medlem* mener videre at utenrikskomiteen med fordel kan reservere sin kapasitet for de omfattende utenrikspolitiske problemstillinger landet står overfor. Flere sakstyper, som for eksempel bevilgninger til våpenkjøp eller lokalisering av forsvarsinstitusjoner, passer heller ikke faglig godt sammen med utenrikskomiteens øvrige ansvarsfelt.

På denne bakgrunn vil *dette medlem* fremdeles ha en utenrikskomité og en forsvarskomite.

4.5 Behandlingen av svalbardsaker

Utvalget har vurdert om svalbardsaker fortsatt som utgangspunkt bør behandles av utenrikskomiteen. Svalbardsaker har etter det *utvalget* erfarer vært samlet i utenrikskomiteen siden 1931, (jf. Innst. S. nr. 3 for 1931) etter forslag fra et utvalg i den daværende arbeidsordningskomité.

Spørsmålet om en endring av behandlingen av Svalbardbudsjettet ble vurdert av reglementskomiteen i 1981, jf. Innst. S. nr. 266 (1980–1981). Justiskomiteen hadde gitt uttrykk for at Svalbardbudsjettet, som fremmes av Justisdepartementet, burde behandles av denne komiteen. Konklusjonen i reglementskomiteen ble imidlertid en videreføring av tidligere ordning. Dette ble begrunnet med den betydning Svalbardbud-

sjettet har for utøvelsen av norsk suverenitet på Svalbard. Videre heter det i innstillingen s. 22:

"Da også mange andre saker som gjelder Svalbard har en utenrikspolitisk side, foreslår komiteen at man opprettholder bestemmelsen om at saker som angår norske interesser på Svalbard eller i polarområdene for øvrig, behandles av utenrikskomiteen."

Det påpekes ellers i innstillingen at det uansett vil være adgang etter FO § 12 til å la andre komiteer behandle saker som gjelder Svalbard.

Utvalget viser til vurderingen som ble gjort da spørsmålet om behandlingen av Svalbardbudsjettet ble tatt opp i Innst. S. nr. 266 (1980–1981). *Utvalget* kan ikke se at forholdene har endret seg siden den gang på en slik måte at man nå bør endre utgangspunktet i FO § 12 om at utenrikskomiteen behandler saker om Svalbard. *Utvalget* viser til at FO åpner for å fordele saker til andre komiteer dersom Stortinget finner grunn til det, og at dette også er blitt gjort i praksis. For eksempel behandlet energi- og miljøkomiteen Ot.prp. nr. 38 (2000–2001) Lov om miljøvern på Svalbard (svalbardmiljøloven). *Utvalget* legger vekt på at saker om Svalbard svært ofte vil ha en side til Svalbard-traktaten, og dermed direkte berøre forholdet til andre land. *Utvalget* mener gjeldende ordning sikrer at utenrikspolitiske hensyn blir godt ivaretatt under forberedelsen av svalbardsaker i Stortinget, og den gir også komiteen en samlet oversikt over budsjettet og ulike politikkområder på Svalbard.

Utvalget kan for øvrig ikke se at de hensyn som begrunner dagens regel endres vesentlig om man får en sammenslåing av utenrikskomiteen og forsvarskomiteen, og mener en slik endring ikke i seg selv bør lede til en endring av dagens regler om behandling av svalbardsaker.

Utvalget anbefaler etter dette at dagens ordning videreføres ved at den nye utenriks- og forsvarskomiteen behandler svalbardsaker.

4.6 Valglovgivningen

Valglovgivningen er etter FO § 12 annet ledd nr. 10 lagt til kontroll- og konstitusjonskomiteen. Saker som gjelder valg til Sametinget, behandles imidlertid av kommunal- og forvaltningskomiteen som har ansvar for samiske spørsmål. Reglene om valg til Sametinget fremgår av lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven), som i tillegg til valgeregler inneholder bestemmelser som regulerer ulike samiske forhold.

Utvalgets flertall, alle unntatt Øyvind Korsberg, mener spørsmål knyttet til valglovgivningen bør ses i sammenheng uavhengig av hvilke organer de gjelder, og foreslår derfor at også saker om valg til Sametinget behandles i kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Det foreslås at FO § 12 endres slik:

"§ 12 nr. 8 skal lyde:

Kommunal- og forvaltningskomiteen: Saker om kommunal forvaltning, regional- og distriktpolitikk, innvandringspolitikk, boligforhold, bygningssaker, nasjonale minoriteter, samiske spørsmål *unntatt reglene om valg til Sametinget*, saker om organisering og virkeområde for statlig forvaltning, statens fellesadministrasjon, statlig personalpolitikk – herunder lønns- og pensjonsforhold, og partistøtte."

Utvalgets medlem Øyvind Korsberg viser til at det ved siste avholdte sametingsvalg bare var ca. 12 500 personer med stemmerett, og at det var ca. 9 500 personer som avga stemme. *Dette medlem* viser til at det er meget stor forskjell på sametingsvalg og stortingsvalg og kommune/fylkestingsvalg når det gjelder antall personer med stemmerett. Sametingsvalget er basert på norsk statsborgerskap og etnisk tilhørighet, og bare en svært liten del av befolkningen kan stemme, mens stortingsvalg og kommune/fylkestingsvalg er knyttet til norsk statsborgerskap og har langt høyere valgdeltakelse. *Dette medlem* viser til at valg til Sametinget, og andre samepolitiske spørsmål og saker, i dag behandles av kommunal- og forvaltningskomiteen. *Dette medlem* mener det er viktig å få en helhetlig behandling av samepolitiske spørsmål, herunder også spørsmål som gjelder valg til Sametinget, og går derfor inn for at slike saker fremdeles skal behandles av kommunal- og forvaltningskomiteen.

4.7 Behandling av saker om elektronisk kommunikasjon

Transport- og kommunikasjonskomiteen har bedt Presidentskapet om å klargjøre komiteens arbeidsområde etter at en omfordeling av midler mellom to budsjettkapitler i budsjettet for 2009 medførte en reduksjon i komiteens ansvar for samordning av elektronisk kommunikasjon. Mesteparten av en bevilgning til Spesielle IKT-tiltak på budsjettet fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet ble overført fra et budsjettkapittel under transport- og kommunikasjonskomiteens rammeområde til et kapittel under kommunal- og forvaltningskomiteens rammeområde. Problemstillingen er oversendt utvalget til vurdering.

Utvalget som vurderte komitéstrukturen i 2005, ønsket å få en mer samlet behandling av saker om elektronisk kommunikasjon. Det heter bl.a. i Dokument nr. 22 (2004–2005) at saker om utbygging av elektronisk infrastruktur bør behandles sammen med saker om utbygging av annen infrastruktur. På den annen side uttaler utvalget at deling av et departe-

ments saksfelt mellom flere komiteer normalt ikke bør gå på tvers av kapittelinnndelingen i budsjettet.

Utvalget bemerker at det er Presidentskapet som hver høst foreslår fordeling av budsjettkapitler mellom komiteene, og at dette fastsettes endelig av Stortinget. Når det skjer omfordeling av budsjettmidler innenfor departementenes budsjettforslag, vil det måtte foretas en konkret vurdering av om dette skal lede til endringer også i Stortingets behandling og budsjetttrammer. *Utvalget* er enig i at man i budsjettsammenheng bør unngå å dele departementenes saksfelt på tvers av kapittelinnndelingen. Dette ligger også til grunn for budsjettreformen der det forutsettes en stor grad av sammenfall mellom Stortingets rammeområder og budsjettområdene i departementene. I det foreliggende tilfellet mener *utvalget* at den løsning som ble valgt, ved at kap. 1521 Direktoratet for forvaltning og IKT ble behandlet i kommunal- og forvaltningskomiteen, var naturlig, uten at man av den grunn bør gå bort fra utgangspunktet i FO § 12 om at saker om elektronisk kommunikasjon behandles i transport- og kommunikasjonskomiteen. *Utvalget* ser ikke grunn til å foreslå endringer i beskrivelsen av transport- og kommunikasjonskomiteens ansvarsområde i FO som følge av den aktuelle problemstillingen.

4.8 Økt offentlighet rundt komiteenes arbeid?

I henhold til FO § 20 annet ledd skal komiteenes møter holdes for lukkede dører. Det er ikke adgang til å gjengi uttalelser gitt av andre komitémedlemmer i et lukket møte.

Utvalget peker på at komiteenes åpne høringer gir offentlig innsyn i en del av komiteenes saksforberedelse ved at alle kan få informasjon om innspill fra interesserte organisasjoner og andre til de forslag som ligger til behandling. *Utvalget* har diskutert om det vil være hensiktsmessig å utvide innsynet i komiteenes arbeid ytterligere. Det vises i den forbindelse til at media de senere årene på forespørsel til Presidentskapet flere ganger har fått innsyn i opplysninger om hvem som har vært til stede på komiteenes møter. Stortinget har også nylig vedtatt endrede offentlighetsregler der det fremgår at komiteenes møteprotokoller nå i utgangspunktet skal være offentlige, men at de kan unntas fra innsyn etter en konkret vurdering²). Møteprotokollene har tidligere vært unntatt offentlighet.

Når det gjelder komiteenes møter, mener *utvalgets flertall*, alle unntatt Gunnar Kvassheim, at møtene fortsatt bør foregå for lukkede dører. Dette spørsmålet har etter *flertallets* syn nær sammenheng med hvilken funksjon man mener komiteene bør ha. Komiteene er Stortingets interne arbeidsfora hvis formål er å forberede vedtakene Stortinget skal fatte. I denne prosessen er det et mål å legge forholdene til rette for at man skal kunne nå frem til enighet der det er mulig, og slik skape grunnlag for kompromisser og brede politiske løsninger. Denne prosessen forutsetter mulighet til å luften foreløpige forslag og ideer på tvers av partigrensene. *Flertallet* mener at dersom komiteene skal kunne fungere som effektive samarbeidsorganer for diskusjon og oppsummering av pågående forhandlinger underveis i saksforberedelsen, må møtene foregå i fortrolighet. *Flertallet* legger dessuten vekt på at åpne komitémøter ville kunne resultere i at komiteene utvikler seg til debattfora der fokus ligger på publikum og media. Debattene om saker som skulle avgis ville de facto bli avholdt på de avsluttende komitémøtene mens medieoppmerksomheten om sakene ofte er på sitt høyeste. I så fall vil åpne komitémøter i noen grad kunne komme til å ta over den funksjon som debattene i et samlet storting har, og der alle representanter har mulighet til å delta.

Utvalgets medlem Gunnar Kvassheim har som sitt prinsipielle utgangspunkt at offentlige myndigheters beslutningsprosesser i størst mulig grad bør være åpne og tilgjengelige for allmennhetens innsyn. Dette gjelder i særdeleshet beslutningsprosessene i Stortinget – et folkevalgt organ som treffer beslutninger som berører hele samfunnet. Ved å legge til rette for økt innsyn i beslutningsprosessen der – og når – beslutningene reelt sett utformes, får man en bedre forståelse for det politiske arbeidet i Stortinget, og et bedre grunnlag for å vurdere premissene for de beslutningene som fattes. *Dette medlem* går derfor inn for at komiteenes møter bør være åpne på samme måte som høringene. *Dette medlem* mener at komiteenes arbeidsform har utviklet seg på en slik måte at det er naturlig å åpne komitémøtene for media eller andre.

2. Jf. Innst. S. nr. 166 (2008–2009)

Oslo, 18. mai 2009

Thorbjørn Jagland

leder

Øyvind Korsberg

Rune Skjælaaen

Berit Brørby
Ingebrigt S. Sørfohn
Gunnar Kvassheim

Per-Kristian Foss

Olav Gunnar Ballo

VEDLEGG

Stortingets forretningsorden § 12:

Alle budsjett- og lovforslag fordeles i alminnelighet på de faste komiteer etter bestemte regler. Det samme gjelder alle andre saker som blir sendt til komitéforberedelse, jf. § 15.

Hovedregelen for arbeidsfordelingen er:

1. Arbeids- og sosialkomiteen: Saker om arbeidsmarked og arbeidsmiljø, arbeidsrettede ytelser, pensjoner, sosiale stønader og politikk overfor funksjonshemmede.
2. Energi- og miljøkomiteen: Saker om olje, energi, vassdrag, miljøvern og regional planlegging.
3. Familie- og kulturkomiteen: Saker om familie, barn og ungdom, likestilling mellom kvinner og menn, forbrukersaker og saker om kultur.
4. Finanskomiteen: Saker om økonomisk politikk, penge- og kredittpolitikk, finans- og kredittvesen, finansadministrasjon, rammetilskudd til kommuner og fylkeskommuner, skatter og avgifter til statskassen, statsgaranti ved eksport mv., folketrygdens inntekter, inntektspolitikk (unntatt jordbruksavtalen) og regnskaps- og revisjonslovgivning. Om behandlingen av statsbudsjettet og nasjonalbudsjettet vises til § 19.
5. Forsvarskomiteen: Saker om militært forsvar, Forsvarets ombudsmannsmenn og generelle saker om sivilt beredskap. Komiteen skal følge de tiltak som blir gjort på det beredskapsmessige område i henhold til gitte fullmakter og bevilgninger.
6. Helse- og omsorgskomiteen: Saker om helsetjenester, pleie- og omsorgstjenester, folkehelsearbeid, rusmiddelpolitikk og legemidler.
7. Justiskomiteen: Saker om rettsvesen, kriminalomsorg, politiet, sivile vernepliktige, andre justisformål, billighetserstatninger, alminnelig forvaltningslovgivning, straffelovgivning, prosesslovgivning og alminnelig sivillovgivning.
8. Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen: Saker om kirke, utdanning og forskning, herunder forskning for landbruk, fiskeri og næringsliv.
9. Kommunal- og forvaltningskomiteen: Saker om kommunal forvaltning, regional- og distriktspolitikk, innvandringspolitikk, boligforhold, bygningssaker, nasjonale minoriteter, samiske spørsmål, saker om organisering og virkeområde for statlig forvaltning, statens fellesadministrasjon, statlig personalpolitikk – herunder lønns- og pensjonsforhold, og partistøtte.
10. Kontroll- og konstitusjonskomiteen: Komiteen skal gjennomgå og gi innstilling til Stortinget om:
 - a) statsrådets protokoller mv., jf. Grunnloven § 75 bokstav f,

- b) regjeringens årlige melding om oppfølgingen av stortingsvedtak som inneholder en anmodning til regjeringen, og om behandlingen av representantforslag som er vedtatt oversendt regjeringen til utredning og uttalelse,
- c) dokumenter fra Riksrevisjonen, og andre saker om Riksrevisjonens virksomhet,
- d) meldinger fra Stortingets ombudsmann for forvaltningen, og andre saker om ombudsmannens virksomhet,
- e) meldinger fra Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste, og andre saker om utvalgets virksomhet,
- f) rapporter fra Stortingets ansvarskomisjon og stortingsoppnevnte granskingskommisjoner.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen avgjør i det enkelte tilfelle om den skal forelegge utkast til innstilling for vedkommende fagkomité til uttalelse før innstillingen avgis.

Videre behandler komiteen grunnlovssaker, valglovgivning, bevilgninger til Stortinget og til Det Kongelige Hus.

Komiteen behandler også saker der Stortinget skal ta stilling til hvorvidt konstitusjonelt ansvar skal gjøres gjeldende, herunder om Stortingets ansvarskomisjon skal anmodes om å foreta nødvendige undersøkelser for å klarlegge grunnlaget for slikt ansvar, jf. lov om rettergangsmåten i riksrettssaker av 5. februar 1932 nr. 2. En tredjedel av komiteens medlemmer kan kreve at komiteen av eget tiltak skal ta en slik sak opp til behandling. Komiteen skal avgi innstilling om de saker den tar opp til behandling. Dersom komiteen finner at forhold i en ekstern henvendelse vedrørende brudd på konstitusjonelle plikter ikke kan påtales ved riksrett, skal henvendelsen oversendes rette påtalemyndighet. Komiteen kan dessuten vedta at en henvendelse ikke skal fremlegges for Stortinget når de forhold den omhandler åpenbart ikke kan føre til noe. Henvendelsen skal legges frem for Stortinget ved innstilling dersom en tredjedel av komiteens medlemmer krever det. Den som har fremmet henvendelsen skal underrettes om utfallet av behandlingen. Når beslutning om tiltale for riksrett er fattet, handler komiteen på Stortingets vegne under forberedelsen og utførelsen av saken.

Før andre komiteer enn kontroll- og konstitusjonskomiteen avgir en innstilling der det fremmes forslag om at konstitusjonelt ansvar skal gjøres gjeldende eller forslag om å iverksette undersøkelser som nevnt i § 45 a, skal utkast til innstilling fra vedkommende komité forelegges kontroll- og konstitusjonskomiteen til uttalelse.

Komiteen kan dessuten foreta de undersøkelser i forvaltningen som den anser nødvendig for Stortingets kontroll med forvaltningen. Slik beslutning fattes av en tredjedel av komiteens medlemmer. Før komiteen selv foretar slike undersøkelser, skal vedkommende statsråd underrettes og anmodes om å fremskaffe de ønskede opplysninger. Komiteen skal avgi innstilling om de saker den tar opp til behandling.

En tredjedel av komiteens medlemmer kan kreve at det avholdes komitéhøring i kontrollsaker etter § 21.

Komiteen fastsetter nærmere regler for sitt sekretariat, herunder om sekretariatets arbeidsoppgaver, og den bruk de enkelte medlemmer kan gjøre av det.

11. Næringskomiteen: Saker om nærings-, industri og handelsvirksomhet, skipsfart, statlig eierskapspolitikk, konkurranse- og prispolitikk,

landbruk, jordbruksavtalen, matpolitikk, fiskeri, fangst, akvakultur og laksefiske.

12. Transport- og kommunikasjonskomiteen: Saker om innenlands transport, post, telekommunikasjoner, elektronisk kommunikasjon og oppgaver under Kystverket.

13. Utenrikskomiteen: Saker om utenrikske forhold, utviklingshjelp, saker som angår norske interesser på Svalbard eller i andre polarområder og – i alminnelighet – saker som gjelder avtaler mellom den norske stat og andre stater eller internasjonale organisasjoner.

Når andre komiteer enn utenrikskomiteen behandler saker som berører norske utenrikske interesser eller norske interesser på Svalbard eller i andre polarområder, skal utkast til innstilling fra vedkommende komité forelegges utenrikskomiteen til uttalelse før innstillingen avgis.

